

46. výstava ilustrací a grafiky v rodném statku Václava Šolce v Sobotce. Sezóna 1980. Pořadatelé: Okresní galerie v Jičíně, Osvětová beseda v Sobotce, Spolek sběratelů a přátel ex libris, kolektivní člen České společnosti pro estetiku při ČSAV v Praze, Albatros, nakladatelství pro děti a mládež v Praze. Vytisklo Rudé právo, tiskařské závody, Praha.

DAGMAR BERKOVÁ

ILUSTRACE

*Rodný dům
Václava Šolce*

*Sobotka
červenec 1980*

Líbeznost je erbovním znamením ilustrací Dagmar Berkové. Je výslednicí její výtvarné práce, ale je to také etický princip, se kterým k ní přistupuje a ve který vyznívá. Je to princip, který je v české moderní ilustraci pevně zakotven od času poetismu, kdy vedle básníků i malíři hledali způsob, jak výtvarným činem naplnit slova o dobytí všech krás světa jako revolučním posláním a projevu umění. Dagmar Berková se k tomuto principu přihlásila v roce 1948, kdy vyšla první knížka, kterou ilustrovala. Byla to Carrollova Alenka v kraji divů a za zrcadlem. Úkol pro začátečníka zajisté nesnadný. Ale protože ilustrátorka se způsobem práce přejala i jeho lidské posláním, tedy proto, že nepřejala jen vnější, technickou stránku tvorby, ale i její společenský záměr, proto úkol zvládla. Její ilustrace k tomuto světově proslulému dílu patří mezi výrazná aktiva naší poválečné ilustrace.

Tento akord, předznamenávající ilustrační tvorbu Dagmar Berkové, byl pro ni zároveň tvrdou zkouškou. Bylo třeba prověřit si jeho podoby a možnosti v rozmanitosti tvůrčích postupů. Nebylo přece možné ustrnout na jemné konturové kresbě, v níž byly propracovány jednotlivé charakterizační detaily především Alenčiny postavy — oči, ústa, vlasy — a místy použito barvy k zvýraznění poetična situace. Bylo třeba ověřit si ještě jiné poetizující způsoby a možnosti výtvarné práce. A tady začíná historie tvorby Dagmar Berkové, její hledání, její zápasy, její cesta k sobě samé. Je to všechno zaznamenáno na stránkách té dlouhé řady knížek, které ilustrovala, zejména pak těch, které byly a jsou určeny dětem. Výtvarný kritik tu rozezná, kdy si její práci podmanily vlivy a tendence vnější, kdy zápasila sama se sebou a kdy dosáhla toho, že umocnila sílu slova tak, že vytvořila neopakovatelnou atmosféru klenoucí se nad příběhem či pohádkou, atmosféru důvěrnou, jistotnou, jak ji v sobě neseme od dětství ulitu z hlasu a slova maminka. K poznání toho v ilustracích Dagmar Berkové poslouží proměny, které jsou zřetelné ve způsobu její práce, v jejím vývoji k přítomnému výtvarnému projevu, který je svébytný a který je syntézou všeho, co na své ilustrátorské cestě prožila a prožila, co si na ní ověřila jako nosné a pozitivní. Stojí-li

na počátku její ilustrátorské tvorby poetická kresba, pak dnes v ní shledáváme kombinaci postupů až po barvou jemných pastelových valérů vyjádřený tvar a děj. Ale tohle čtenáři zpravidla nevnímají. Proč také, když jsou zaujati jinou stránkou jejích ilustrací: právě líbezností, do níž se způsob malířčiny práce skládá, aby v konečném a celostním vyznění posílil vědomí a jistotu, že bolesti a strasti, které člověka potkávají, nemohou zabránit, aby životodárný vliv poezie jako duha překlenul všední lopotu. Tak ilustrace Dagmar Berkové posilují důvěru v život.

V tom je také odpověď na otázku, proč nad nimi čtenáři, zejména pak ti mladí a malí, tak rádi prodlévají, proč se jim líbí a proč se k nim vrací a budou vracet.

JAROSLAV ŠIMŮNEK

DAGMAR BERKOVÁ

narozena 6. června 1922 ve Vídni. Po maturitě na reálném gymnáziu v Brně studovala jeden rok brněnskou Školu uměleckých řemesel. Poté byla až do konce války totálně nasazena. V roce 1945 se rozhodla pro studium na Vysoké škole uměleckoprůmyslové, kde v roce 1949 absolvovala u prof. Františka Muziky. Od té doby se věnuje práci v knižní ilustraci, grafice a loutkovém filmu.

Z KNIH, KTERÉ ILUSTROVALA

L. Carroll: Alenka v kraji divů a za zrcadlem	1948, 1961
W. Wasilewska: Wanda	1951
VI. Stuchl: Jdeme tátovi naproti	1953
Fr. Hrubín: Běží ovce, běží	1957
H. von Gebhart: Děvčátko kdovíodkud	1959
Fr. Nechvátal: Pod oblohou radovánek	1960
M. Caréme: Království květin	1961
C. Vivier: Dům drobných radostí	1961
Zd. Bezděková: Říkali mi Leni	1962
Fr. Hrubín: Kuřátko a obilí	1963
V. Říha: Bolenka	1963
P. Eluard: Perutinka	1964
E. T. A. Hoffmann: Louskáček a Myší král	1964
H. Šmahelová: Dobrá mysl	1964
H. Šmahelová: Velké trápení	1969
N. Lesueur: Tajemství žlutého balónku	1971
B. Říha: Pět bohů táhne přes moře	1972
H. Šmahelová: Dora a medvěd	1972
E. Petiška: Stříbrné dobrodružství	1973
T. Storm: Pavel komediant	1973
H. Ch. Andersen: Ošklivé kačátko	1974
J. Cirkel: Kytička pro štěstí	1974
Ch. Brontëová: Villette	1975
H. Šmahelová: Kdy přijde Dora	1977
H. Ch. Andersen: Sněhová královna	1979